

Η ΑΥΛΗ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΜΑΣ

ΒΑΜΠΟΡΑΚΗ Κ.¹, και ΤΖΑΝΑΚΗΣ Γ.¹

¹ Γυμνάσιο Μελεσών, Δ/ση Β/θμιας Εκπ/σης Ν. Ηρακλείου
e-mail: mail@gym-meles.ira.sch.gr

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πρόγραμμα αυτό υλοποιήθηκαν μια σειρά από δραστηριότητες που είχαν σαν στόχο την αναμόρφωση του χώρου και την διεύρυνση των δραστηριοτήτων που μπορεί να φιλοξενήσει ένας προαύλιος χώρος. Συγκεκριμένα δημιουργήθηκαν χώροι πρασίνου με ανθοκομικά φυτά, όπως, αρωματικά φυτά τα οποία αποτέλεσαν μέρος ενός βραχόκηπου. Ακόμα φτιάχτηκε τριανταφυλλεώνας διαφόρων χρωμάτων καθώς και φράκτες κωνοφόρων δέντρων με Leilant και Golt-crest. Στους διαδρόμους της αυλής μπήκαν σε κάθε κολώνα κρεμαστά φυτά Σελφίνιας διαφόρων χρωμάτων. Στην κεντρική είσοδο του σχολείου έγινε πέργολα με αναρριχώμενα φυτά. Ακόμα σε αγρό έκτασης ενός στρέμματος φυτεύτηκε Βιολογικός λαχανόκηπος το φθινόπωρο με χειμωνιάτικα λαχανικά και την άνοιξη με καλοκαιρινά. Τα παιδιά έμαθαν να καλλιεργούν χωρίς την χρήση χημικών. Άλλες δραστηριότητες αφορούσαν την σύνδεση της αυλής με μαθήματα όπως τα Μαθηματικά τα καλλιτεχνική την γυμναστική κ.τ.λ. Φτιάχτηκαν ακόμα ξύλινες ταμπέλες όπου ζωγραφίστηκαν σκίτσα και προσδιορίστηκε η θέση κάθε αίθουσας

VAMPORAKI K., and TZANAKIS G.

e-mail: nikasl@sch.gr

ABSTRACT

This program included a series of activities whose aim was the reformation of the area and the opportunity to include activities which can be accommodated in a forecourt area. Specifically, green areas were created with flowering plants such as fragrant flowers which formed part of a rockery garden. Moreover, rose gardens were made including a variety of colours and fences of conifers with Leiland and Gold-crest. The paths of the courtyard with adorned with different colours of Selfinias plants hanging from every column. At the main entrance of the school a pergola was erected with climbing plants. Even the ¼ acre field was planted with an organic vegetable garden comprising of winter vegetables planted in the autumn and summer vegetables in the spring. The children learned to cultivate these, without the use of chemical substances. Other activities concerned the combination of the courtyard with lessons such as Mathematics, Arts and Crafts and Gymnastics etc. What is more, wooden name-plates which were painted with sketches were made which give directions or positions of every room

Λέξεις κλειδιά: διαμόρφωση προαυλίου χώρου, πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, σχολικός κήπος

1. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΘΕΜΑΤΟΣ

Το βασικό κριτήριο για την επιλογή του συγκεκριμένου προγράμματος ήταν η επιθυμία των παιδιών να παρέμβουν στην αισθητική και λειτουργική εικόνα του σχολείου καθώς και η δυνατότητα που μας έδινε ο ίδιος αυτός χώρος να τον διαμορφώσουμε με τα ακαλλιέργητα παρτέρια με τον μεγάλο αγρό πίσω από το σχολείο κ.τ.λ. Πιστεύαμε ότι μπορούμε να δώσουμε χρώμα σχολείο μας και να αφήσουμε τα σημάδια μας στις επόμενες γενιές παιδιών που θα περάσουν από εδώ.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Γνωστικοί

- Γνώση των μεθόδων της Βιολογικής Γεωργίας.
- Αναγνώριση των ανθοκομικών φυτών καθώς και τους τρόπους περιποίησής τους.
- Αναγνώριση των λαχανοκομικών φυτών και των προβλημάτων καλλιέργειας.

Συναισθηματικοί

- Καλλιέργεια της αισθητικής αγωγής των μαθητών με τη φύτευση και περιποίηση των φυτών.
- Οι μαθητές να νοιώθουν υπερήφανοι για την Αυλή του σχολείου τους.

Ψυχοκινητικοί

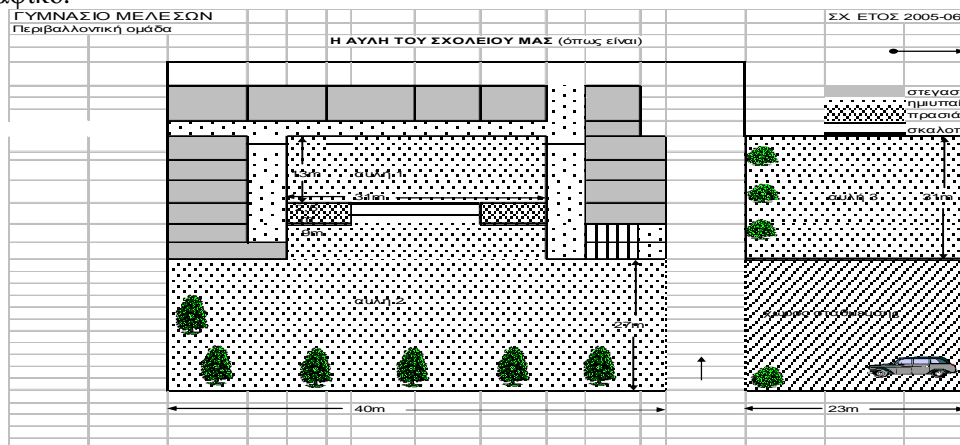
- Συμμετοχή τους στη διαμόρφωση του χώρου (εκπόνηση σχεδίου με τη βοήθεια αρχιτέκτονα μηχανικού, καλλιέργεια των φυτών).

3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Παρεμβατικές δραστηριότητες ανάπλασης της αυλής οι οποίες αφορούν κυρίως την φύτευση ανθοκομικών και λαχανοκομικών φυτών (Κανταρζής, Ν., 1994) καθώς και όλες τις απαραίτητες περιποιήσεις αυτών. Εκπαιδευτικές εκδρομές με στόχο την κινητοποίηση του ενδιαφέροντος των παιδιών και την απόκτηση της τεχνογνωσίας που αφορά την Βιολογική Καλλιέργεια και την αρχιτεκτονική τοπίου, τα Μαθηματικά, τα Καλλιτεχνικά την Χημεία και την Γυμναστική.

4. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1^η Δραστηριότητα : Αρχικά ζητήσαμε την βοήθεια ενός πολιτικού μηχανικού του δήμου Καζαντζάκη ο οποίος ήρθε στο σχολείο μας συζήτησε με τα παιδιά για τις δυνατότητες της αυλής μας βοήθησε να μετρήσουμε όλη την αυλή του σχολείου με ακρίβεια και να φτιάξουμε ένα τοπογραφικό.

2^η Δραστηριότητα Κάναμε ακόμα ένα ερωτηματολόγιο όπου δώσαμε προτάσεις για τις επιθυμίες μας σχετικά με τον τρόπο ανάπτυξης της αυλής και επισημάναμε τα σημεία πάνω στα οποία θέλαμε δέντρα ή καθιστικούς ή αθλητικούς χώρους .

Φωτογραφία 1.

3^η Δραστηριότητα Στην συνέχεια πήραμε χώμα από πολλά σημεία του κήπου το ανακατέψαμε και χρησιμοποιώντας ένα σετ ανάλυσης εδάφους που προμηθευτήκαμε στο σχολείο στα πλαίσια του προγράμματος μας κάναμε βασικές αναλύσεις εδάφους στο εργαστήριο Φυσικής. Συγκεκριμένα μετρήσαμε το άζωτο, το φώσφορο το κάλι και το pH.(πε-χα)του εδάφους. Τα αποτελέσματα μας βοήθησαν να γνωρίσουμε την περιεκτικότητα του εδάφους της αυλής μας σε βασικά συστατικά ώστε να κάνουμε την σωστή λίπανση και να επιλέξουμε τα κατάλληλα φυτά.

4^η Δραστηριότητα

Φτιάξαμε ένα παρτέρι, βάζοντας τριανταφυλλιές διαφόρων χρωμάτων, ενώ στην άκρη φυτέψαμε φράκτη με κωνοφόρα δέντρα όπως Gold- Crest και Leilant εναλλάξ

Φωτογραφία 2.

Το δεύτερο παρτέρι το κάναμε βραχόκηπο με αρωματικά φυτά όπως λεβάντα θυμάρι, δυόσμο, μέντα, δίκταμο, αρισμαρί αμπερόζα κ.τ.λ.

Φωτογραφία 3.

Απλώσαμε τα λάστιχα, βάλαμε μακαρονάκια στην βάση κάθε φυτού. Το αρδευτικό δίκτυο λειτουργεί με χρονοδιακόπτη που μας εξασφαλίζει την άρδευση των φυτών μας τους καλο - καιρινούς μήνες που το σχολείο είναι κλειστό.

5^η Δραστηριότητα Άλλη δραστηριότητα που είχε σαν στόχο να βελτιώσει την εικόνα της αυλής μας αλλά κυρίως να ενημερώσει τους επισκέπτες αλλά και εμάς τους ίδιους ,ήταν η δημιουργία ξύλινων επιγραφών.

Φωτογραφία 4.

6^η Δραστηριότητα Άλλη δραστηριότητα ανάπλασης του χώρου ήταν η δημιουργία ενός βιολογικού λαχανόκηπου (Αλκιμος Α., 2000). Εκμεταλλευτήκαμε ένα αγρό έκτασης σχεδόν ενός στρέμματος που βρίσκεται πίσω από το σχολείο. Αφού το οργώσαμε φτιάξαμε πρασιές προσθέσαμε καλά χωνεμένη κοπριά αλόγου που έφερε συμμαθητής μας και φυτέψαμε μαρούλια, αγγινάρες, κρεμμύδια, κουκιά αντίδια, λάχανα και άλλα πολλά.

Φωτογραφία 5.

Φωτογραφία 6.

8^η Δραστηριότητα Άλλη δραστηριότητα ανάπλασης της αυλής ήταν η τοποθέτηση κρεμαστών φυτών στους εξωτερικούς διαδρόμους (Bettini A., 1994). Συγκεκριμένα σε κάθε κολώνα βάλαμε μια σελφίνια που έχει έντονη ανθοφορία και προσφέρει όμορφο χρώμα . Την ποτίζαμε σχεδόν καθημερινά.

Φωτογραφία 7.

9^η Δραστηριότητα Ακόμη στην είσοδο όπου υπήρχε ένας τεράστιος άδειος τοίχος φτιάξαμε πέργολα και φυτέψαμε αναρριχώμενα φυτά (Γιαλουράκης Μ., 1986) όπως την διπλαδένια με κόκκινα εντυπωσιακά άνθη και την στεφανωτή με άσπρα σωληνωτά αρωματικά άνθη.

Πιστεύουμε ότι στο μέλλον τα φυτά αυτά θα βελτιώσουν την αισθητική της πρώτης εικόνας που δίνει το σχολείο μας στον επισκέπτη.

Φωτογραφία 8.

5. ΔΡΑΣΕΙΣ- ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ

Μέχρι τώρα η αυλή του σχολείου ήταν θα είναι για τα παιδιά το πιο αγαπημένο μέρος του σχολείου, γιατί σ' αυτήν βρίσκονται στο διάλλειμα Όμως εμείς θέλοντας να διευρύνουμε την χρησιμότητα της αυλής μας οργανώσαμε μια σειρά από δραστηριότητες όπως αθλητικές δραστηριότητες. Πάντα στην μεγάλη αυλή έπαιζαν τα παιδιά κυρίως τις ώρες της γυμναστικής ποδόσφαιρο, βόλεϋ, μπάσκετ κ.τ.λ.

Φωτογραφία 9.

Επιπλέον οργανώσαμε και ξαναζωντανέψαμε τα παλιά παραδοσιακά μας παιχνίδια όπως τον ντελή. Χτυπούσαν με την ντελημαδόβεργα βάζοντας όλη τους την δύναμη αλλά γρήγορα κατάλαβαν ότι τα παιδιά πριν από 30, 40 χρόνια τα κατάφερναν περισσότερο. Στο κοτσό τα πήγαν καλύτερα.

Φωτογραφία 10.

Φωτογραφία 11

Έπαιζαν ακόμη το περνά- περνά η μέλισσα, το αλάτι χοντρό και τα μήλα δηλαδή παιχνίδια που έπαιζαν σε μικρότερη ηλικία στους δρόμους του χωριού τους.

Άλλη δράση που οργανώθηκε ήταν η σύνδεση της αυλής με μαθήματα όπως τα μαθηματικά και τα καλλιτεχνικά. Κάθε παιδί ανάλαβε να μετρήσει ένα σχήμα, ορθογώνιο, τρίγωνο ή τετράγωνο, πάνω στην αυλή, να το προσδιορίσει στο τοπογραφικό και να φέρει το εμβαδόν του.

Φωτογραφία 12.

Φωτογραφία 13.

Όσον αφορά τα καλλιτεχνικά ζωγράρισαν δυο φιγούρες πάνω στους τοίχους των παρτεριών. Χρησιμοποίησαν χρώματα τοίχου. Άλλες δράσεις ήταν οι εκπαιδευτικές επισκέψεις που έγιναν η μία στο Περιβαλλοντικό Κέντρο Αρχανών όπου παρακολούθησαμε διάλεξη με θέμα « Βιοποικιλότητα και περιβάλλον». Μετά ανεβήκαμε στον Γιούκτα ένα βουνό με πλούσια πανίδα και χλωρίδα. Τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να περπατήσουν μαθαίνοντας πια είναι τα προστατευμένα είδη πανίδας της περιοχής και να δουν από κοντά την πλούσια χλωρίδα του βουνού.

Φωτογραφία 14.

Φωτογραφία 15.

Η δεύτερη εκπαιδευτική επίσκεψη που κάναμε ήταν στο Βιολογικό κτήμα Σκαλανίου όπου τα παιδιά είχαν την ευκαιρία να δουν πως καλλιεργούνται τα Βιολογικά φυτά, να μιλήσουν με τους υπεύθυνους του αγροκτήματος να εκφράσουν τις απορίες τους και κυρίως να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα που αφορούν την διατροφή και την υγεία τους.

Στις 19 Μαΐου 2006 έγινε ημερίδα στην Μυρτιά στην αίθουσα Κρητικής Λογοτεχνίας του μουσείου Νίκου Καζαντζάκη όπου παρουσιάστηκε το πρόγραμμα της αυλής του σχολείου μας

Φωτογραφία 16.

Φωτογραφία 17.

Στο τέλος της ημερίδας πήρε ο κάθε καλεσμένος από μια σακούλα με διάφορα βιολογικά προϊόντα από το κτήμα του σχολείου όπως καρότα, μαϊντανό, σέλινο, κουκιά, αρακά, μαρούλια κ.τ.λ.

Πάνω σε κάθε σακούλα υπήρχε το λογότυπο:

**Βιολογικά προϊόντα
του κτήματος
Γυμνασίου Μελεσών**

Ακόμη πήραμε μέρος στο 7^ο Μαθητικό Συνέδριο παρουσιάζοντας τα θετικά της βιολογικής γεωργίας καθώς και τις δικές μας προσπάθειες καλλιέργειας μέσα από το πρόγραμμα της αυλής του σχολείου μας. Το θέμα του συνεδρίου ήταν « Αειφόρο περιβάλλον χωρίς χημικά»

Φωτογραφία 18.

Φωτογραφία 19.

Έγινε η παρουσίαση του προγράμματος μας και στον Θεατρικό Σταθμό Ηρακλείου κατά την Ημερίδα παρουσιάσεων των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης

6. ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Στο πρόγραμμα αυτό έγινε αισθητική παρέμβαση στο χώρο του σχολείου η οποία αξιολογήθηκε κάνοντας με τα παιδιά ένα παιχνίδι, συγκεκριμένα παίζοντας παζλ. Έτσι χωριστήκαμε σε δυο

ομάδες και η κάθε ομάδα πήρε 15 εκτυπωμένες στον υπολογιστή φωτογραφίες. Η πρώτη πήρε από την εικόνα της αυλής πριν την παρέμβαση(Οι φωτογραφίες τραβήχτηκαν γύρω στον Οκτώβριο) και η άλλη ομάδα από την εικόνα της αυλής τον Μάιο μήνα. Τα παιδιά έφτιαξαν ένα παζλ κόβοντας τις εκτυπώσεις και κολλώντας τα κομμάτια σε ένα χαρτόνι κανσόν έτσι ώστε να τοποθετηθεί η κάθε εικόνα στο σύνολο της αυλής. Το αποτέλεσμα μιλούσε από μόνο του. Όμως συνεχίσαμε αριθμώντας κάποια συγκεκριμένα κομμάτια πάνω στα παζλ και τα παιδιά μοίρασαν ερωτηματολόγιο σε συμμαθητές τους που δεν μετείχαν στο πρόγραμμα για να απαντήσουν σε ερωτήσεις που αφορούσαν τη διαφορά του χώρου της αυλής όσον αφορά και την αισθητική και την λειτουργική άποψη.

Πίνακας 1. Στοιχεία ερωτώμενων, εκατοστιαία ποσοστά

Χαρακτηριστικά αυλής	Η αυλή τον Οκτώβριο	Η αυλή τον Μάιο
καλύτερη αισθητικά	1%	99%
περισσότερο πράσινο	5%	95%
Καθαρότερη	Το ίδιο	Το ίδιο
Πιο λειτουργική	Το ίδιο	Το ίδιο

Τα αποτελέσματα ήταν πολύ ενθαρρυντικά καθώς τα περισσότερα παιδιά αναγνώριζαν αισθητή βελτίωση στον χώρο αισθητικά κυρίως ενώ πιστεύουν ότι η καθαριότητα και η λειτουργική του χώρου δεν έχει αλλάξει αρκετά. Ο δεύτερος άξονας του προγράμματος δηλαδή η αξιολόγηση της ευαισθητοποίησης των μαθητών στην καλλιέργεια φυτών χωρίς χημικά, έγινε σε συνεργασία με τους φιλολόγους οι οποίοι ζήτησαν από τα παιδιά στα πλαίσια του δικού τους μαθήματος να γράψουν έκθεση με θέμα: «Σκέψεις και εικόνες από την καλλιέργεια του λαχανόκηπου του σχολείου μας». Η καθηγήτριάς παρέτρεπαν τα παιδιά να πάρουν θέση σε συγκεκριμένες ερωτήσεις που φαίνονται παρακάτω στον πίνακα 2. Αρκετά παιδιά έκριναν πολύ αυστηρά την προσπάθεια αυτή βρίσκοντας την ουτοπική και χωρίς εμπορικά αποτελέσματα, όμως τα περισσότερα παιδιά έδειξαν ευαισθησία και ενδιαφέρον στην καλλιέργεια φυτών «καθαρών» όπως έλεγαν πολλά, χωρίς την χρήση χημικών ουσιών. Κάνοντας μια ανάλυση στις σκέψεις των παιδιών παρατηρούμε τα εξής :

Πίνακας 2. Σύγκριση χαρακτηριστικών των λαχανοκομικών προϊόντων του κήπου μας σε εκατοστιαία ποσοστά.

	Ο παραδοσιακός λαχανόκηπος	Ο βιολογικός λαχανόκηπος	Δεν απάντησαν
Μεγαλύτερα προϊόντα	80%	10%	10%
Πιο υγιή	-	100%	-
Πιο εμπορικά	42%	28%	30%
Αν φτιάχνατε εσείς κήπο τι θα φτιάχνατε	10%	70%	20%

Και πάλι το αποτέλεσμα ήταν ενθαρρυντικό κυρίως γιατί ενώ καταλάβαιναν τις δυσκολίες της βιολογικής γεωργίας ,αναγνώριζαν την αξία της και θα επιχειρούσαν ξανά ,αυτή την προσπάθεια.

7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟΣ ΣΤΗΝ ΤΟΠΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Το συμπέρασμα τελικά είναι ότι τα παιδιά κρύβουν ευαισθησίες και δυνατότητες που μέχρι τώρα δεν μπορούν να αξιολογηθούν και να καλλιεργηθούν από το σχολείο, καθώς βρίσκονται εγκλωβισμένα σε μια μάθηση μη βιωματική και καθόλου ελκυστική για την ηλικία τους. Μέσα από αυτό το πρόγραμμα κατάλαβα πόσο σημαντικό είναι να τους δίνεις πρωτοβουλίες , να τα εμπιστεύεσαι και να αφήνεις τον αυθορμητισμό και την ευαισθησία της ηλικίας τους ελεύθερο να

εκφραστεί σε δραστηριότητες που έχουν και ψυχαγωγικό και μαθησιακό ενδιαφέρον. Έτσι μόνο μπορείς να δημιουργείς μαζί με τα παιδιά να κινητοποιείς το ενδιαφέρον τους και να δημιουργείς την ουσιαστική γνώση. Ακόμη έβγαλα το συμπέρασμα ότι τα παιδιά είναι ανοικτά παράθυρα έτοιμα να δεχθούν οτιδήποτε καινούργιο και διαφορετικό ή τουλάχιστον πέρα από την μέση κοινή λογική. Η τοπική κοινωνία φυσικά ενημερώθηκε για την προσπάθεια των παιδιών και από τα ίδια τα παιδιά αλλά και από την ημερίδα μας. Κάποιοι βοήθησαν στην προσπάθεια μας π.χ. ο Δήμος μας πρόσφερε τεχνική υποδομή (Μηχανήματα εργαλεία κ.τ.λ.) Κάποιοι γονείς μας έφεραν απαραίτητα υλικά (π.χ. κοπριά, φυτώρια κ.τ.λ.) Στην τελική ημερίδα ήρθαν αρκετοί και εκεί συμπλήρωσαν ερωτηματολόγιο όπου απαντούσαν σε ερωτήματα που αφορούσε την επιτυχία ή όχι της δουλειάς μας στο σχολείο.

Πίνακας 3. Χαρακτηρισμός του προγράμματος σε εκατοστιαία ποσοστά

Πολύ καλή προσπάθεια	90%
Καλή	10%
Μέτρια	-
κακή	-

Οι απαντήσεις τους ήταν αρκετά κολακευτικές αλλά θα ήταν πιστεύω υπερβολή να πούμε ότι ευαισθητοποιήσαμε αρκετά την τοπική κοινωνία. Πιστεύω ότι αυτό είναι δύσκολο, και είναι πέρα από τις δυνατότητες και τους στόχους ενός σχολείου.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Bettini A., (1994), *Millepiane*, Roma :Editrice Maxi.
2. Άλκιμος Α., (2000), *Βιοκαλλιέργεια*, Αθήνα :Εκδόσεις Ψυχάλου.
3. Γιαλourάκης Μ.,(1986), *Φυτά, Λουλούδια, Κήποι*, Αθήνα :Εκδόσεις Ακμή.
4. Κανταρτζή Ν., (1994), *Ανθοκομία*, Αθήνα :Εκδόσεις Γραφικές τέχνες Αφοί Ρόη Α.Ε.